

postaseos accipiens et offerens et oblati, secundum aliam tamen naturam accipiens, secundum aliam offerens et oblati; et quoad hoc ultimum rursus secundum aliam rationem offerens, secundum aliam oblati. Et ut extensio unitatis secundum omnes relationes compleatur, ipse offerens sacerdos et victima oblata per naturam humanam, secundum quam offert et offertur, unum est cum iis pro quibus offertur; isque idem secundum naturam, in qua unum cum Patre et Spiritu Sancto ipse accipit sacrificium, unit et sibi et inter se invicem eos, pro quibus offertur, unitate non naturae sed gratiae. « Ut quoniam quatuor considerantur in omni sacrificio, cui offeratur, a quo offeratur, quid offeratur, pro quibus offeratur, idem ipse unus verusque mediator per sacrificium pacis reconcilians nos Deo, unum cum illo maneret cui offerebat, unum in se faceret pro quibus offerebat, unus ipse esset, qui offerebat et quod offerebat » s. Aug. Trin. IV. c. 14. n. 19.

Itaque secundum naturam divinam ipse Filius cum Patre et Spiritu Sancto accipit sacrificium; neque enim sacrificium potest offerri personis divinis singulis, quin offeratur omnibus pari omnino et una ratione, quia tres unus sunt Deus. Offerens autem sacerdos solus est Filius, quia non offert secundum naturam, qua unum est cum Patre et Spiritu Sancto; sed secundum naturam humanam, quae soli Filio facta est propria. « Cum in forma Dei sacrificium cum Patre sumat, cum quo et unus Deus est, tamen in forma servi sacrificium maluit esse quam sumere... Per hoc et sacerdos est, ipse offerens ipse et oblatio » Aug. Civ. Dei X. c. 20. Haec distinctio secundum naturam non autem secundum hypostasin in uno eodemque Christo, quatenus sumit et quatenus offert sacrificium, quomodo se habeat et quare sufficiat, declaratum est supra th. XLVI. XLVII.

Postremo sacerdos offerens et victima oblata est Christus utrumque quidem secundum eandem naturam humanam; sacerdos quatenus agit, voluntarie suscipit et offert mortem, victima vero quatenus patitur. In sacerdote enim instituto ad se ipsum offerendum nec requiritur nec esse potest realis distinctio personae aut naturae a

victima, quae ipse est; sed sufficit distinctio secundum actus diversos seu potius secundum actionem et passionem.

THESS II.

Oblatio sacrificii Christi non est in coelo; est tamen Christi apud Patrem interpellatio sacerdotalis, eaque formalis et explicita.

« Absurde Sociniani Christum non iam in terris, sed in coelo demum interpellando pro nobis sacerdotio fungi coepisse docerunt. Interpellatio tamen Christi in coelo, quatenus cum sacrificio in terris oblato cohaeret, et quatenus est perpetua victimae semel oblatae representatio ac per hanc sacerdotis apparitio coram vultu Dei cum omnibus meritis uno sacrificio consummatum, pertinet ad aeternum Christi sacerdotium; censenda autem illa est non unice meriti obiectivi existentia, sed actualis et explicita Christi Salvatoris interpellatio. »

I. Faustus Socinus, qui doctrinam a patre Laelio Socino se hausisse professus ceteris deinde Socinianis dux fuit et antesignanus, haeresim suam de Christo mediatore hisce fere capitibus complexus est. Constituit Deus Iesum filium Mariae et merum hominem suum legatum ac nuntium, per quem veritatem doceret homines. Voluit autem hunc hominem esse exemplar singulare innocentiae et constantiae in adversis, atque in eo splendide demonstrare, quantum praemium maneat constantem virtutem; unde etiam voluit, ut homo Iesus Christus sibi per mortem in cruce mereretur resurrectionem, ascensionem in coelum et supremam potestatem in coelo et in terra, per quam potestatem meritis sibi comparatam Christus instituit Ecclesiam suam, et suos fideles iam potest iurare, ut intuentes in ipsius exemplum recedant a peccatis. Quod si praestiterint, Deus eis ex misericordia non autem ob aliquam Christi satisfactionem peccata condonat, ut deinde erecti eodem Christi exemplo constantem virtutem, et tandem salutem aeternam consequantur. Hinc Christus non est pro nobis mortuus eo sensu, quod pro peccatis nostris morte sua satisfecerit et nobis meruerit gratiam. Nihilominus tamen potest dici mors Christi expiasset peccata nostra a) antecedenter, quia licet non ex meritis Christi sed nulla eorum habita ratione gra-

tuito nobis concedatur remissio peccatorum, haec tamen conceditur morte Christi *antedecente*. Christus enim morte sua sibi meruit ingressum in coelum et supremam potestatem, et per hanc potestatem iam procurat nobis gratitatem remissionem peccatorum. Adeoque mors immediate et meritorie profuit ipsi Christo, mediate et consequenter non tamen meritorie prodest nobis. Nam *b*) Christus pro nobis et ad remissionem peccatorum ac sanctificationem nostram mortuus est *exemplariter*, ut intuentibus nobis in eius exemplum fides, spes, charitas, amor virtutis et constantia in illa confirmentur. Ideo *c*) pro remissione peccatorum nostrorum mortuus est *declarative*, quia eius innocentia, constantia, mors et maxime glorificatio argumentum est et declaratio, Deum nobis poenitentibus velle peccata remittere, pie et iuste viventibus praemium vitae aeternae conferre, sicut Christi virtutem tam magnifice remuneratus est. Haec est summa impietatis in libris Socini, nominatim in Opere « de Christo Servatore, » et brevi compendio in thesibus inscriptis « Themata de officio Christi, » atque in « brevi discursu de ratione salutis nostrae ex sermonibus Fausti Socini excepto. »

Secundum haec principia porro docent Sociniani, mortem Christi non fuisse sacrificium; sed oblationem appellant ipsum ingressum Christi in coelum, ubi apparet et se sistit vultui Dei. Ad hanc oblationem seu ad hunc sacerdotalem ingressum fuisse mortem crucis medium quidem necessarium, et eatenus posse dici inchoationem oblationis, non tamen in morte ipsa oblationem factam esse. Unde cum sacrificio respondeat sacerdotium, Christum aiunt non iam in terris fuisse sacerdotem; sed inauguratum esse sacerdotem, dum ingressus est coelum et ibi Patri se obtulit. « Sicut non prius sacerdotium vere adeptus est, inquit Socinus, quam cum post mortem in coelum, ut pro nobis coram Deo appareret, introductus est; sic non prius perfecte se Deo obtulit, quam cum se illi in coelo praesentavit. Relativa enim sunt sacerdos et oblatio. Itaque ubi verus sacerdos nondum est, nec vera oblatio esse potest » de Christo Servatore P. II. c. 15.

Quisque videt, singulas totius huius farraginis haereses in superioribus esse confutatas; fundamentum quidem, quo negatur Christi divinitas, destruximus in I. sectione huius tractatus, contra capita cetera negantia meritum pro nobis oblatum et satisfactionem Christi vicariam egimus tota hac IV. sectione, ut pluribus opus non sit. Ad oblationem sacrificii nominatim quod spectat, demonstravimus (th. XLVIII. XLIX. L.), Christum in cruce se ipsum in verum et proprium obtulisse sacrificium, et ad hoc offerendum ipsa incarnatione fuisse institutum sacerdotem. Licet vero interpellatio in coelo apud Deum pertineat ad munus sacerdotale Christi Dei-hominis, illa tamen non est sacrificium proprie dictum, sed sacrificii in cruce peracti applicatio, et eatenus solum est sacerdotalis sensu proprio, quantum cum sacrificio peracto cohaeret et ex eo consequitur, ut mox demonstrabimus.

Socinus fronte erubescere nescia suum commentum de sacrificio coelesti ad excludendum sacrificium in terris probat ex ipsa epistola ad Hebraeos, in qua eius confutatio clarissima et disertis verbis consignata est. Probatio eius tota ad haec reducitur. 1° In ep. Heb. Christus offerens sacrificium confertur cum sacerdote V. T., ut quemadmodum hic obtulit sacrificium ingrediens Sancta Sanctorum, ita Christus intelligatur offerre se ipsum ingrediens coelum. 2° Tam Christus coepit esse sacerdos, quando dictum est ei: Filius meus es tu Heb. V. 5; hoc autem teste Paulo Act. XIII. 33. dictum est ei in resurrectione; tunc ergo coepit esse sacerdos, ac proinde non ante obtulit sacrificium. 3° Paulus docet, Christum non in terra sed in coelo esse sacerdotem Heb. VIII. 4. Denique 4° expresse dicit Apostolus: « Iesus introivit in ipsum coelum, ut appareat nunc vultui Dei, neque ut saepe offerat semetipsum... alioquin oportebat eum frequenter pati » Heb. IX. 23. 24. Iam ex hoc loco Socinus ita argumentatur. Incisum illud « neque ut saepe se offerat, » necessario intelligitur de ingressu in coelum, non autem de passione ac morte; in hac enim secunda hypothesi sensus esset tautologicus et in hunc recideret: non saepe passus est, alioquin oportebat eum saepe

pati. Confer etiam quae habentur penes Tournely de Incarnat. q. 5. a. 2. argum. 4.

Iuxta ea quae demonstravimus th. XLVIII., Apostolus constanter declarat, sacrificium esse oblatum uno actu transeunte in ipsa morte, qui actus iam non perseveret in se ipso; Christum vero qui in morte se ipsum obtulit, nunc cum pretio sui peracti sacrificii apparere vultui Dei, et semper vivere ad interpellandum pro nobis per merita sacrificii eiusdem. « Non habet necessitatem quotidie... hostias offerre.... hoc enim fecit semel (ἑραπαξ semel pro semper) seipsum offerendo » (ἑαυτον ἀνενεγκας quando seipsum obtulit) VII. 27. Opponit Apostolus c. X. holocausta V. T. et oblationem corporis Christi, illa saepe repetita et inefficacia, hanc semel factam et non amplius (eo modo eruento) repetendam, quia est efficax in perpetuum ad remissionem peccatorum et consummationem sanctorum. « Dicens, quia hostias et oblationes... noluit... tunc dixi: ecce venio, ut faciam Deus voluntatem tuam, aufert primum, ut sequens statuatur, in qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Christi semel (ἑραπαξ). Et omnis quidem sacerdos praesto est quotidie ministrans et easdem saepe offerens hostias... hic autem unam pro peccatis offerens hostiam (μὴν προσνεγκας ὁσιων postquam unum obtulit sacrificium), in sempiternum sedet in dextera Dei (1)... Una enim oblatione (2) consummavit (τετελειωκεν verbum actus praeteriti non autem praesentis et in se perdurantis) in sempiternum sanctificatos » X. 5. sqq. Locus clarissimus ad confutandum Socinum est ille ipse c. IX, ad quem haereticus appellare ausus est. Ingressus est Christus tabernaculum coeleste, « non ut saepe offerat semetipsum, quemadmodum pontifex (V. T.) intrat in Sancta per singulos annos in sanguine

(1) Adverte oppositionem inter sacrificium peractum et antecedens ac inter sessionem sempiternam consequentem; haec sessio sempiterna iuxta Socinum, illa antecedens semel peracta corporis oblatio iuxta Paulum est sacrificium.

(2) Particula causalis designat rationem, cur semel tantum in cruce et non actu repetito offerat eruentum sacrificium; de hoc namque solo Apostolus sermonem habet.

alieno. » Quod non saepe se offert hac oblatione, de qua in epistola unice agitur, Apostolus demonstrat inde, quia haec oblatio est per passionem et mortem, Christus autem semel tantum passus est et iam non moritur, eoque ipso tali oblatione semel facta quae in omne tempus praeteritum ac futurum efficax erat, non amplius se offert: « alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi, nunc autem semel (1) in consummatione saeculorum (alibi, in plenitudine temporis) ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit » (παρουρησται: tempore praeterito, manifestatus est) (2). Adhuc clarius, si fieri potest, ostendit Apostolus, oblationem esse factam in ipsa morte: « quemadmodum statutum est hominibus semel mori... sic et Christus semel oblatas est ad multorum exhaurienda peccata » IX. 25. sqq.

Hic etiam responsum est ad ultimam Socini obiectionem. Licet enim oblatio Christi facta sit per passionem et mortem, non tamen idem est conceptus passionis et oblationis; sed ratio oblationis ac sacrificii inest passioni ac morti per voluntariam Christi acceptationem et sui traditionem. Adeoque se habet oblatio ad passionem et mortem per se spectatam ut forma ad materiam. Nulla ergo est tautologia in illa propositione: semel et non saepe se ipsum obtulit, alioquin debuisset frequenter pati; quia scilicet oblatio qua Christus se obtulit, sicut facta est per passionem, ita repeti non posset nisi per passionem repetitam. Certe non magis haec enuntiatio est tautologica, quam si dicatur: semel et non saepe martyres coronam martyrii actu ipso externo et completo promeruerunt, alioquin debuissent frequenter mori pro Christo. Non minus sophistica sunt tria reliqua Fausti commenta.

(1) Ἀπαξ non autem ἑραπαξ, quae duo vocabula Paulus prorsus distinguit; illud significat semel ad exclusionem multiplicationis actuum, hoc semel pro semper ad inclusionem perpetuae efficaciae unius actus.

(2) Hoc apparuit sumit Socinus ut synonymum cum altero v. 24. apparet nunc vultui Dei. Interpretatio falsa ostenditur tum ex particula semel tum ex tempore praeterito perfecto. Si placet interpretari, apparuit coram Deo, sensus non potest esse: apparet nunc in coelo vultui Dei; sed apparuit per sacrificium suum in cruce coram Deo, i. e. Deo obtulit sacrificium in cruce.

Ad 1^m respondetur. Pontifex V. T. inferebat in Sancta Sanctorum sanguinem sacrificalem; non autem fuisset sanguis sacrificii, nisi prius fuisset sacrificium oblatum in ipsa victimae mactatione. Ita ergo Christus ingressus est coelum in proprio sanguine sacrificali, quia in cruce sanguinis effusione verum et proprium obtulit sacrificium. Est vero discrimen inter utrumque ingressum, sicut inter typum et antitypum. Sanguinis typici illatio et praesentatio in tabernaculo pertinebat tamquam pars ad ipsam formam oblationis; contra praesentatio sanguinis Christi, quatenus pertinebat ad formam oblationis, non erat illatio sanguinis in coelum, sed ipsa eius voluntaria effusio in cruce. Ingressus autem Christi in coelum et praesentatio iam peracti et completi sacrificii non pertinet ad ipsum verum et proprium sacrificium; sed est meritorum in cruce consummatorum perpetua praesentia coram Deo, et per illa merita interpellatio Christi pro nobis ad applicationem sacrificii semel peracti.

Ad 2^m. Paulus directe quidem solum dicit, Christum hominem esse vocatum ac institutum sacerdotem ab eo, « qui locutus est ad eum: Filius meus es tu, » h. e. a Deo Patre. Concedimus tamen, ab Apostolo enuntiari his verbis rationem, cur Christus sit *sacerdos ordinis unici et eminentis*, quia videlicet est naturalis Filius Dei, persona Verbi in natura humana. Immo concedimus, tum coepisse hominem Christum esse sacerdotem, cum primum haec verba ad ipsum *hunc hominem* pertinebant. Atqui pertinebant ad hunc hominem, quam primum fuit homo, h. e. ab ipso primo instanti unionis hypostaticae; est enim *hic homo* Filius Dei naturalis per ipsam unionem hypostaticam eo modo, quo alibi explicatum est th. XXXVIII. Unde retorquetur argumentum contra Socinum. Quod vero ait, iuxta Act. XIII. 33. in resurrectione primum valuisse de Christo haec verba « Filius meus es tu, » oppido falsum est. Ibi enim ex filiatione naturali datur ratio resurrectionis, non autem ex resurrectione desumitur ratio, cur Christus dicatur Filius. Cf. supra p. 57.

Ad 3^m. Sacerdotium *super terram* Paulo est sacerdo-

tium offerens sacrificia secundum legem Mosaicam et deserviens tabernaculo typico, ut docet in sequentibus. Unde si quis vellet Christum sacerdotem esse *huius ordinis terreni*, is erraret. Si enim illa terrena oeconomia adhuc permaneret, sacerdotes iam essent Levitici, nec opus esset sacerdotio Christi. Christus est ergo sacerdos melioris Testamenti et sublimioris ordinis, quo typicum Testamentum et sacerdotium abrogatum censeri debet, quod declarat in sequentibus, et declaraverat paulo ante VII. 11. sqq. Vide th. XLVIII.

II. Quamvis Christus redemptor verum et proprium sacrificium cruentum obtulerit, atque ita proprio ac praecipuo actu sacerdotali perfunctus sit in terris, non autem in coelo sacrificet; nihilominus etiam in coelo manet sacerdos tum in aeternum dignitate, tum aliquo sensu sacerdotii functione, interpellatione scilicet sacerdotali, usque ad consummationem et completionem numeri sanctorum.

Non omnis interpellatio apud Deum sacerdotalis est, quamvis ad munus pertineat sacerdotalis interpellare, atque ideo omnis sacerdos ex munere suo sit interpellator apud Deum. Proprium munus, quo sacerdotium constituitur et sine quo verum et proprium esse non posset, positum esse in munere offerendi sacrificium, superius demonstravimus (th. XLVIII. n. II.). Interpellatio ergo, qua offerens sacrificium intercedit vi ipsius sacrificii et ipsum suum sacrificium eiusque satisfactoriam et meritoriam virtutem coram Deo exhibendo, sine dubio sacerdotalis est et quaedam ipsius oblatis sacrificii velut continuatio. Iam vero Christum in coelis perpetuo et interpellare pro nobis, et interpellationem eius esse sui sacrificii semel oblatis repraesentationem coram Deo, Scripturae nos docent.

In oeconomia typica pontifex in sanguine oblatis sacrificii semel singulis annis ingrediebatur interius tabernaculum, ut Deum exhibitione sanguinis oblatis propitium redderet, quantum in ea oeconomia et per ea sacrificia fieri potuit. Christus cuius illa typus erant, sanguine in sacrificio crucis effuso ingressus est coelum antitypum tabernaculi Mosaici, et ibi iam in suo sanguine quem semel effudit

in sacrificio crucis, apparet vultui Dei pro nobis. « Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum... per proprium sanguinem introiit semel in Sancta, aeterna redemptione inventa... Non enim in manufacta Sancta Iesus introiit exemplaria (typum) verorum, sed in ipsum coelum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis. Neque ut saepe offerat semetipsum, quemadmodum pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine alieno, alioquin oportebat eum frequenter pati... nunc autem semel... per hostiam suam apparuit » Heb. IX. 11. sqq. Sive verba per se spectentur, sive conferantur cum typo unde desumpta sunt, non potuisset clarius enuntiari Christi interpellatio pro nobis in coelo, quae fiat ab ipso, formaliter ut sacerdos est, exhibendo suum sacrificium, quod non iam in coelo peragitur sed semel obtulit in cruce. Quod hic Paulus dicit « apparitionem coram vultu Dei, » alibi nominat interpellationem. « Alii quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere, hic autem eo quod maneat in aeternum, sempiternum habet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum, semper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis esset pontifex... excelsior coelis factus, qui non habet necessitatem quotidie... hostias offerre; hoc enim fecit semel seipsum offerendo » Heb. VII. 23. sqq. Vides interpellationem in coelo tribui Christo formaliter sacerdotalem, quatenus functus munere sacerdotii per oblationem cruentam semel factam, iam sacerdos proprie dictus manet semper vivens ad interpellandum pro nobis non nova meritoria oblatione, sed vi illius unici cruenti sacrificii. Eadem ratione ib. X. 12. 14. sempiternam sessionem magni sacerdotis nostri in dextera Dei Apostolus coniungit cum hostia semel oblata, qua consummavit in sempiternum sanctificatos; et habere nos Iesum Christum sacerdotem magnum super domum Dei, ad quem accedamus cum vero corde, infert ex eo, quod nobis initia vitam novam, viventem per velamen hoc est per carnem suam ib. 19. sqq. Ita pariter s. Ioannes, quod « advocatum habemus apud Patrem, Iesum Christum iustum, » tamquam

consequens ex antecedente connectit cum eius sacrificio propitiatorio, quo postquam seipsum semel obtulit, manet iam ipse propitiatio nostra: « advocatum habemus... et ipse est propitiatio (ἀλλάξιμος; vid. p. 515) pro peccatis nostris » 1. Io. II. 1. 2.

Est itaque Christus in coelo sacerdos in aeternum non solum dignitate permanente et effectu sacrificii perpetuo, sed etiam continuata quadam functione; non quod sacrificium in coelo offerat, sed quod statum victimae in cruce, et totum meritum illius sacrificii Patri pro nobis repraesentat, et ita interpellat pro nobis interpellatione sacerdotali. Unde etiam in coelo victima est, non quae ibi nunc actu sacrificetur (1), sed quae semel est sacrificata et nunc cum omnibus meritis illa oblatione consummatis perseverat et vivit in aeternum. Ideo Ioanni ostensus est Christus in coelo agnus tamquam occisus: « et vidi, et ecce in medio throni... agnum stantem tamquam occisum » Apoc. V. 6. Est etiam haec Christi repraesentatio coram Patre ut victimae semel in cruce oblatae una ex causis, propter quas eum insignia vulnerum in glorificato corpore retinere in perpetuum voluisse Patres tradunt. « Vulnera suscepta pro nobis coelo inferre maluit, abolere noluit, ut Deo Patri nostrae pretia libertatis ostenderet » s. Ambros. in Luc. I. X. n. 170. « Sacrificium quod in cruce obtulit, sic in beneplacito Dei constat acceptabile, et perpetua virtute consistit, ut non minus hodie in conspectu Patris oblatio illa sit efficax quam ea die, qua de sancto latere sanguis et aqua exivit, et semper reseratae in corpore plagae salutis humanae exigant pretium et obedientiae donaticum (praemium) requirant » Arnold. Bonae Vallis de Baptismo Christi (in calce Opp. s. Cypriani ed. Baluz. p. 96.). Cf. Guitmundum De veritate Eucharist. I. II. Bibl. Max. T. XVIII. p. 453. Ex dictis colligitur, quomodo Christus sacerdos sit in aeternum. Distinguenda hic est sacerdotii dignitas et eius-

(1) De sacrificio incremento Eucharistiae, quo Christus ut sacerdos princeps per suos ministros perpetuo sacrificat et ut victima sacrificatur non in coelo sed in nostris altaribus, nunc non est dicendi locus. Vide Tract. de saerif. Eucharist.

dem *functio*. Quoad *dignitatem* Christus in suo ordine est sacerdos unicus sine successore, quod s. Paulus in Melchisedech ut in typo expressum esse docet (cf. p. 517); et manet sacerdos in aeternum, quia per ipsam incarnationem unctus sacerdos homo Christus Iesus, semel oblato sui ipsius sacrificio suscitatus a mortuis, sedensque ad dexteram Dei Patris iam non moritur. In consideranda *functione* sacerdotii rursus distinguamus oportet sacrificii cruenti oblationem, eiusdem activam applicationem seu consummationem, ut loquitur s. Thomas (3. q. 22. a. 5), et tandem ipsum effectum. Per cruenti sacrificii proprie dicti oblationem sacerdotii functus est semel; ad illius sacrificii applicationem tum sacerdotali interpellatione in coelo, de qua paulo ante egimus, tum veri et proprie dicti sacrificii oblatione per ministerium sacerdotum in Ecclesia, de qua oblatione dictum est in Tractatu de Eucharistia, sacerdotio fungitur usque ad consummationem saeculorum; effectus denique sacrificii in omnibus Beatis redemptis erit aeternus. « Finis sacrificii quod Christus obtulit, non fuerunt bona temporalia sed aeterna, quae per eius mortem adipiscimur. » Unde dicitur (Heb. IX.12), quod Christus est pontifex assistens futurorum bonorum, ratione cuius Christi sacerdotium dicitur aeternum » s. Thom. l. c.

III. Superest controversia, in qua et Patres non semper eodem modo loqui videntur et theologi graves inter se dissentiant. Vasquez (disp. 82. c. 2. sq.) pugnat contra Suarezium (disp. 45. sect. 2), Thomassinus (l. IX. c. 6) contra Petavium (l. XII. c. 8) in quaestione, utrum *interpellatio* Christi de qua agimus, sit *explicita et actualis postulatio*, an vero nihil sit aliud quam ipsum obiectivum meritum sacrificii in cruce oblato et « representatio sui ex natura humana, quam in coelum intulit, » ut loquitur s. Thom. 3. q. 57. a. 6.

Imprimis Christum hominem in vita sua mortali, tum pro se quoad ea, in quibus pro assumpto statu viatoris nondum erat consummatus, tum multo magis pro redimendis hominibus vere et explicitè orasse, ex Scripturis est manifestissimum. « Qui in diebus carnis suae preces supplicationesque ad eum, qui possit illum salvum facere a morte, cum clamore valido et lacrymis offerens, exauditus est pro sua

reverentia » Heb. V. 7. cf. Io. XII. 27. 28; XVII; Luc. VI. 12; XXII. 32. 41. sqq.; XXIII. 34. 46; [Matth. XXVII. 46. At non minus clare promittit Christus se, postquam iam abierit ad Patrem, *rogaturam*, ut mittat alium Paracletum Io. XIV. 16 (1). Neque ulla est ratio, cur verba Scripturae, quando Christus ad dexteram Patris pro nobis interpellare dicitur (Heb.; 1. Io.; Rom. VIII. 34), non intelligenda sint in sua nativa significacione.

Augustinus interroganti Paulino Nolano, quid 1. Tim. II. 1. sit discriminis inter *obsecrationes, orationes, interpellationes*, respondet, id vix posse discerni, atque in exemplum advocat ea, quae de interpellatione Christi scripta sunt. « Nam, inquit, et de ipso Domino Iesu Christo dictum est, quod interpellat pro nobis. Numquidam interpellat et non etiam postulat? Immo vero *quia postulat, pro eo positum est interpellat*. Evidenter quippe alibi de eo dicitur: et si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum, et ipse est *exoratio* (2) pro peccatis nostris (1. Io. II. 1). Quamquam fortassis codices apud vos etiam in eo loco (Heb. VII. 25) de Domino Iesu Christo non habent *interpellat pro nobis*, sed *postulat pro nobis*... Cuius igitur et qui precatur, oret; et qui orat, precetur; et qui *interpellat Deum, ad hoc interpellat, ut precetur*; quid sibi vult, quod ista ita posuit Apostolus? » Aug. ep. 149. (al. 59) n. 14. 15. Patres complures appellando ad illa loca Scripturae disserte docent, explicita interpellatione Christum in

(1) Hanc promissionem referri ad tempus, quo Salvator iam abierit ad Patrem, non videtur esse dubium. Omnes enim promissiones factae discipulis hoc capite connectuntur cum illis verbis v. 12. « quia ego ad Patrem vado, » et manifesto referuntur ad tempus, quo Filius hominis iam fuerit glorificatus. Praeterea locus hic XIV. 16. 17. quo pollicetur Christus missionem Spiritus Paracliti, non potest aliter intelligi quam loca reliqua, in quibus de hac missione Spiritus Sancti agens Salvator eam semper coniungit cum sua glorificatione apud Patrem Io. XIV. 25-28; XVI. 7. 13-16.

(2) Nomen *ἑξορτο*; redditur in nostra Vulgata *propitiatio*; Augustinus saepius, Auctor l. de Promission., Fulgentius legerunt *exoratio*; Victor Tununensis, Auctor qq. ex N. T.: « qui *exorat* pro peccatis nostris; » Cyprianus, Ambrosius: « *deprecatio* pro delictis nostris. » Vide Sabatierii Version. Italiam.

coelo pro nobis postulare, quos vide apud Suarez et Petavium II. cc. Cf. Toletum in Io. XVI. adnotat. 35.

Patres vero qui a Vasquez et a Thomassino pro sententia negante adferuntur, non negant ipsam explicitam interpellationem, sed certum aliquem orationis modum. Vel enim negant, Christum orando aliquid postulare secundum quod Deus est; vel negant orationem, quae includat inferiorem conditionem personae orantis secundum quamvis eius naturam; vel negant orationem, quae sit mera supplicatio ad misericordiam sine exhibitione adaequati meriti ac dignitatis plenissimae in ipso postulante. Hoc discrimen inter interpellationem per se et eius modum, explicat Gregorius Nazianz. or. 30. n. 14. (al. or. 36). « Interpellatio (Heb. VII. 25) idem significat, quod intercedere pro nobis ratione mediationis... *Intercedit Christus nunc quoque ut homo pro mea salute*, quia est cum corpore quod assumpsit... Ita etiam advocatum habemus Iesum Christum, non quasi pro nobis sese prosterneret Patri et procumberet serviliter... *sed per ea quae passus est ut homo, Patri ut Verbum et hortator persuadet indulgentiam.* »

Videlicet interpellatio apud Deum potest esse dupliciter: a) supplicatio ad meram Dei misericordiam, vel nixa meritis alienis aut meritis propriis solum congruis, cum negatione etiam plenae potestatis et cum connotatione inferioris conditionis in persona supplicante. Haec est interpellatio apud Deum propria meris creaturis, quam intelligere solemus nomine *orationis* stricto sensu acceptae. b) Interpellatio potest esse praecisus hisce imperfectionibus interpellantis, quae a s. Thoma definitur « explicatio propriae voluntatis apud Deum, ut eam impleat » 3. q. 21. a. 1. Haec explicatio voluntatis solum supponit voluntatem humanam in Christo distinctam a voluntate divina, et illius subordinationem ac dependentiam a voluntate divina. Atque haec distinctio et subordinatio humanae voluntatis in homine Christo perpetua est, etiam dum sedet a dexteris Dei, postquam eius meritum est completum, gloria secundum humanam naturam consummata, et omnis potestas ei data in coelo et in terra. Ergo omnis potestas in coelo et in terra

Christo data non impedit, quominus etiam nunc explicatio voluntatis humanae apud Deum, manifestatio desiderii, quod dirigitur ad nostram sanctificationem et salutem, ac proinde interpellatio pro nobis explicita et actualis in redemptore et summo sacerdote Christo perseveret. Hoc ipsum est, quod ait s. Thomas (commentar. in Heb. VII. 25. lect. IV). « Interpellat pro nobis primo humanitatem suam, quam pro nobis assumpsit, repraesentando. *Item sanctissimae animae suae desiderium quod de salute nostra habuit, exprimendo, cum quo interpellat pro nobis.* » Nomen tamen *orationis* non esset frequentandum, et solum latiori sensu adhiberi potest ad designandam hanc interpellationem, quia est interpellatio ex merito adaequato et iam consummato, et quia iam ipsi homini Christo data est omnis potestas, quae tum dignitati Dei hominis debetur tum eius meritis est repensa (Phil. II. 8. 9. cf. p. 411). Vide De Lugodisp. 27. sect. 4. n. 63.

De re ipsa constat, quoad modum vero loquendi apparet ex hactenus declaratis, *orationem* maxime proprie dici de meris creaturis; posse etiam dici exclusis imperfectionibus personae, sicut re ipsa in Scripturis occurrit, de Christo in eius vita mortali, cum meritum in actu secundo nondum erat consummatum et glorificatio humanae naturae nondum completa; minus proprie denique hoc nomen usurpari de Christo pro nobis interpellante ad dexteram Patris.

His etiam responsio ad obiectiones seu potius declaratio continetur, quid veri quid falsi subsit iis, quae Vasquez, Thomassinus, et ante hos Rupertus Abbas opposuerunt. Aiebant 1° orare non esse eius, cui data est omnis potestas in coelo et in terra; 2° si Christus nunc adhuc interpellare dicatur novis et repetitis interpellationibus, etiam nova et in dies augenda Christi merita concedi deberent, quod a veritate prorsus est alienum; 3° denique consequeretur absurdum, ut Christum invocare possemus hac precreatione: Iesu Christe ora pro nobis; cuiusmodi precatio in universa Ecclesia numquam est audita.

Respondetur ad 1^{am}, *distinguo*: non est eius orare secundum naturam et voluntatem divinam, *concedo*; non est eius orare secundum humanam naturam et voluntatem,

subdistinguo: si oratio intelligitur sensu proprio cum connotatione indigentiae, *concedo*; si intelligitur interpellatio tamquam desiderium explicitum humanae voluntatis, quae subordinata est voluntati divinae, *nego*.

Ad 2°: interpellatio haec in Christo qui iam non est in statu viatoris sed unice in statu comprehensoris, non potest censi novum meritum, quia in cruce consummata est plenitudo meriti, cui perennis interpellatio innititur (cf. supra Coroll. 1. ad th. XLIV).

Ad 3°: in illa formula precandi semper intelligitur oratio pro nobis sensu stricto ea, quae meris solum creaturis convenit. Unde talis invocatio redemptoris Dei et hominis iure censetur intolerabilis, quae suspicione Arianismi aut Nestorianismi non careret. At confugere sicut ad meritum infinitum ita ad interpellationem redemptoris, ut virtute illius gratiam et misericordiam inveniamus, non solum non est inauditum; sed haec interpellatione sicut haece meritis nititur omnis nostra oratio, eandemque interpellationem invocat universa Ecclesia, dum omnia a Deo postulat « per Dominum Nostrum Iesum Christum. » Quod pluribus explicat s. Fulgentius (ad Ferrand. ep. 14. q. 4.). « Illud adtendendum est, quod in conclusione orationis per Iesum Christum Filium tuum Dominum nostrum dicimus, per Spiritum vero Sanctum nullatenus dicimus; quod utique non inaniter catholica concelebrat Ecclesia, propter illud utique sacramentum, quod mediator Dei et hominum factus est homo Christus Iesus, sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech, qui per proprium sanguinem semel introivit in Sancta . . . ubi est in dextera Dei, et interpellat pro nobis . . . Nam cum nos ostendimus, per aeternum sacerdotem Dominum Christum nostras orationes offerri, veram in eo carnem nostri generis confitemur; cum vero addicimus, qui tecum civit et regnat in unitate Spiritus Sancti, illam utique unitatem commemoramus, quam naturaliter habet Pater et Filius et Spiritus Sanctus. »

AGNUS EST AGNUS QUI OCCISUS EST,

ACCIPERE VIRTUTEM ET DIVINITATEM ET SAPIENTIAM ET HONOREM ET GLORIAM ET BENEDICTIONEM (Apoc. V.)

INDEX THESIUM

DE VERBO INCARNATO

Th. I.	Distributio Tractatus in quatuor partes	pag. 3
SECTIO I.		
Th. II.	Iesu Christi eminentia super omnem creaturam, et praesistentia ante omnem creaturam	7
Th. III.	Declaratur vis argumenti, quod ducitur pro divinitate Iesu Christi ex nominibus <i>Deus</i> et <i>Filius Dei</i>	12
Th. IV.	Divinitas Iesu Christi Filii Dei demonstrata ex potentia et operatione divina in ordine naturae et gratiae, quae una est in Deo Patre et Iesu Christo.	25
Th. V.	Divinitas Iesu Christi demonstrata ex cultu divino ei in Scripturis vindicato.	33
Th. VI.	Declaratur disserta divinitatis Iesu Christi praedicatio in ss. Scripturis	39
Th. VII.	De unitate substantiali Iesu Christi Filii Dei cum Deo Patre et de modo distinctionis amborum inter se.	47
Th. VIII.	Totius doctrinae de divina persona Iesu Christi fastigium simul ac compendium <i>Io. I. 1-18</i>	60
Th. IX.	De genuina doxologia Christi, qui est super omnia Deus benedictus in saecula <i>Rom. IX. 5</i>	71